



ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ  
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ

## ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ «ΚΡΗΤΗ»



## ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

---

### (Συνοπτική Περιγραφή)

Οκτώβριος 2022

Το κείμενο που παρουσιάζεται είναι μια συνοπτική περιγραφή των δράσεων του Προγράμματος «Κρήτη» 2021-2027. Το πλήρες κείμενο του εγκεκριμένου Επιχειρησιακού Προγράμματος (CCI 2021EL16FFPR016) όπως εγκρίθηκε με την C(2022) 6126/22.8.2022 απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής όπου περιλαμβάνονται αναλυτικά στοιχεία (δράσεις, δείκτες, κριτήρια επιλογής κλπ) βρίσκεται στην ιστοσελίδα της ΕΥΔ ΕΠ Προγράμματος «Κρήτη» [www.pepkritis.gr](http://www.pepkritis.gr)



## **Η Αρχιτεκτονική του Προγράμματος «Κρήτη» 2021-2027**

Το πρόγραμμα «Κρήτη» 2021-2027:

- υιοθετεί τους τέσσερις αναπτυξιακούς στόχους του Στρατηγικού Σχεδιασμού της Περιφέρειας για **Ποιοτική Ανάπτυξη, Ενεργό Περιβαλλοντική Διαχείριση, Δυναμική Κοινωνική Συνοχή και Αποτελεσματική Διακυβέρνηση**.
- συγκροτείται από 8 προτεραιότητες που αντιστοιχίζονται στους Στόχους της Πολιτικής Συνοχής ως ακολούθως:

<b>ΣΤΟΧΟΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΣΥΝΟΧΗΣ 2021-2027</b>	<b>ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ «Κρήτη» 2021-2027</b>
<b>ΣΠ. 1</b> Μια πιο Έξυπνη Ευρώπη	<b>Π1.</b> Προώθηση της Καινοτομίας και στήριξη της Επιχειρηματικότητας (ΕΤΠΑ)
<b>ΣΠ. 2</b> Μια πιο πράσινη Ευρώπη	<b>Π2.</b> Στήριξη της πράσινης ανάπτυξης και μείωση των εκπομπών του διοξειδίου του άνθρακα (ΕΤΠΑ)
<b>ΣΠ.3</b> Μια πιο διασυνδεδεμένη Ευρώπη μέσω της ενίσχυσης της κινητικότητας	<b>Π3.</b> Ενίσχυση της ενδοπεριφερειακής προσβασιμότητας (ΕΤΠΑ)
<b>ΣΠ.4</b> Μια πιο Κοινωνική Ευρώπη	<b>Π4.</b> Ενίσχυση της Κοινωνικής Δυναμικής και Κοινωνικής Συνοχής (ΕΤΠΑ) <b>Π5.</b> Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας (ΕΚΤ+)
<b>ΣΠ.5</b> Μια Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες	<b>Π6.</b> Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη των Αστικών Κέντρων και της Υπαίθρου (ΕΤΠΑ)
	<b>Π7.</b> Τεχνική Βοήθεια ΕΤΠΑ
	<b>Π8.</b> Τεχνική Βοήθεια ΕΚΤ+

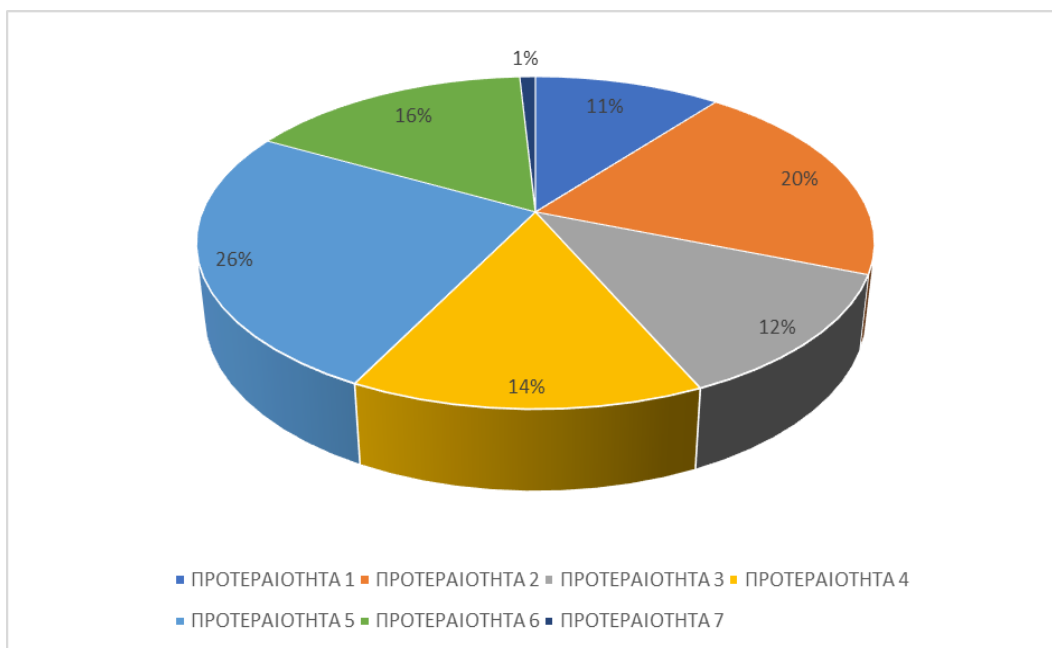
- **ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 1 (ΕΤΠΑ): Προώθηση της Καινοτομίας και στήριξη της Επιχειρηματικότητας.** Επιδιώκεται η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας επιχειρήσεων, η προώθηση των δεσμών έρευνας-επιχειρηματικότητας, η ανάπτυξη περιφερειακών μηχανισμών υποστήριξης της καινοτόμου επιχειρηματικότητας για: ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας με αξιοποίηση της καινοτομίας, διασύνδεση των κλάδων, ενδυνάμωση του οικοσυστήματος καινοτομίας, ενίσχυση της εξωστρέφειας και ανάπτυξη δραστηριοτήτων σε τομείς αιχμής και κλάδους που ενισχύουν την περιφερειακή εξειδίκευση και μεγέθυνση.
- **ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 2 (ΕΤΠΑ): Στήριξη της πράσινης ανάπτυξης και μείωση των εκπομπών του διοξειδίου του άνθρακα.** Επιδιώκεται η μείωση των εκπομπών CO<sub>2</sub> μέσω της βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης υποδομών του δημόσιου τομέα, η προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή μέσω της ενίσχυσης πρόληψης και αντιμετώπισης φυσικών καταστροφών που συνδέονται με το κλίμα, η βελτίωση της αποδοτικότητας και η βιώσιμη διαχείριση του νερού ύδρευσης, η ορθή διαχείριση των υγρών αποβλήτων για προστασία των υδάτινων και θαλάσσιων οικοσυστημάτων της Κρήτης, η ενίσχυση της αστικής βιοποικιλότητας μέσω της ανάπτυξης πράσινων υποδομών στον αστικό χώρο.
- **ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 3 (ΕΤΠΑ): Ενίσχυση της ενδοπεριφερειακής προσβασιμότητας.** Επιδιώκεται η ενίσχυση της οδικής ασφάλειας του περιφερειακού και εθνικού οδικού δικτύου της Κρήτης κατά τρόπο ανθεκτικό στην κλιματική αλλαγή, προσαρμοσμένο στις απαιτήσεις προσβασιμότητας ΑμεΑ, όπου αυτό απαιτείται



και εξασφαλίζοντας τη χρήση έξυπνων συστημάτων, όπου αυτό ενδείκνυται.

- **ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 4 (ΕΤΠΑ): Ενίσχυση της Κοινωνικής Δυναμικής και Κοινωνικής Συνοχής.** Επιδιώκεται (α) η ισότιμη πρόσβαση σε ποιοτικές υπηρεσίες εκπαίδευσης όλων των βαθμίδων χωρίς αποκλεισμούς, η ενίσχυση της εξ' αποστάσεως κατάρτισης, της διαδραστικής μάθησης και της εξατομικευμένης εκπαίδευσης, (β) η καθολική και ισότιμη πρόσβαση, κατοίκων και ευπαθών κοινωνικών ομάδων σε ποιοτικές και οικονομικά προσιτές υπηρεσίες υγείας και κοινωνικής πρόνοιας και (γ) η διασύνδεση του πολιτισμού με την τοπική οικονομία, η ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς κατά τρόπο ανθεκτικό στην κλιματική αλλαγή και η ανάπτυξη/προβολή ανταγωνιστικών τουριστικών προϊόντων.
- **ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 5 (ΕΚΤ+): Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας.** Επιδιώκεται η βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση, η προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης υπηκόων τρίτων χωρών και περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, η προαγωγή της κοινωνικής επιχειρηματικότητας, η καταπολέμηση της φτώχειας, η ίση πρόσβαση στην ποιοτική και χωρίς αποκλεισμούς εκπαιδευτική διαδικασία όλων των βαθμίδων, η καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού, η προαγωγή της ενεργού ένταξης των ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού και η ισότιμη πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας.
- **ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 6 (ΕΤΠΑ): Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη των Αστικών Κέντρων και της Υπαίθρου.** Επιδιώκεται (α) η προσαρμογή των μεγάλων πόλεων της Κρήτης στην κλιματική αλλαγή και τον ψηφιακό μετασχηματισμό, η αντιμετώπιση των φυσικών κινδύνων και η ενίσχυση της ελκυστικότητάς τους, αξιοποιώντας τη δυναμική της Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης και (β) ο σχεδιασμός νέων μορφών τουρισμού, βιώσιμων και ανθεκτικών στην κλιματική αλλαγή, που εδράζονται σε συγκριτικά πλεονεκτήματα της Κρήτης και ενισχύουν τον τουρισμό εμπειρίας, υιοθετώντας το εργαλείο της Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης.
- **ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 7: Τεχνική Βοήθεια ΕΤΠΑ**
- **ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 8: Τεχνική Βοήθεια ΕΚΤ+**

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ	π/υ ΔΔ €
1. Προώθηση της Καινοτομίας και στήριξη της Επιχειρηματικότητας	59.757.395
2. Στήριξη της πράσινης ανάπτυξης και μείωση των εκπομπών του διοξειδίου του άνθρακα	114.077.839
3. Ενίσχυση της ενδοπεριφερειακής προσβασιμότητας	69.162.748
4. Ενίσχυση της Κοινωνικής Δυναμικής και Κοινωνικής Συνοχής	79.798.909
5. Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας	143.392.995
6. Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη των Αστικών Κέντρων και της Υπαίθρου	90.485.064
7. Τεχνική Βοήθεια ΕΤΠΑ	5.000.000
8. Τεχνική Βοήθεια ΕΚΤ+	2.862.365
<b>ΣΥΝΟΛΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027</b>	<b>564.537.315</b>



### Ανάλυση Προτεραιοτήτων

#### **ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 1 : Προώθηση της Καινοτομίας και στήριξη της Επιχειρηματικότητας**

Προτείνεται ως «**Προτεραιότητα της έξυπνης ανάπτυξης**» μέσω της οποίας επιδιώκεται η ενίσχυση της καινοτομίας και επιχειρηματικότητας.

Η προτεραιότητα επιδιώκει:

**A.** Την ενδυνάμωση του οικοσυστήματος καινοτομίας της Κρήτης μέσω της ενίσχυσης των δεσμών έρευνας-επιχειρηματικότητας και κατεύθυνσης του συστήματος έρευνας προς τους τομείς εξειδίκευσης της περιφερειακής οικονομίας.

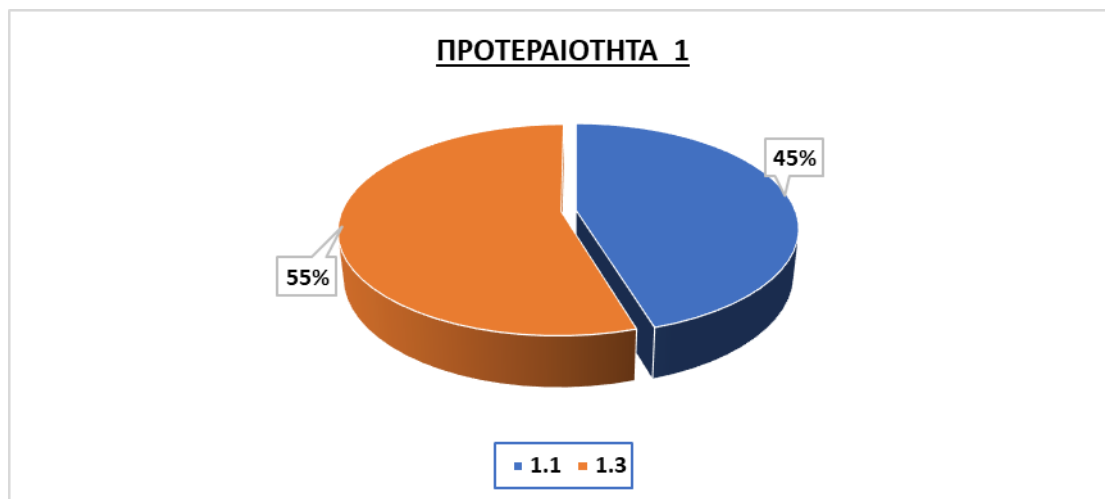
**B.** Την ενίσχυση της αποδοτικότητας του περιφερειακού οικοσυστήματος καινοτομίας μέσω δράσεων συνεργασίας, ανάπτυξης περιφερειακών μηχανισμών υποστήριξης της καινοτόμου επιχειρηματικότητας και προώθηση των καινοτόμων νεοφυών επιχειρήσεων.

**Γ.** Την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας υφισταμένων και νέων επιχειρήσεων με προτεραιότητα σε επιχειρηματικά σχέδια προσανατολισμένα στη βιώσιμη ανάπτυξη, την κλιματική αλλαγή, την κυκλική οικονομία και λοιπούς τομείς αιχμής (γαλαζία οικονομία, εφοδιαστική αλυσίδα, ασημένια οικονομία κλπ).

**Οι δράσεις της Προτεραιότητας συνεργούν με τα Προγράμματα: «Ανταγωνιστικότητα», «Ψηφιακός Μετασχηματισμός», «Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση», «ΠΘΑΥ», «ΠΑΑ» και «RRF», «HORIZON EUROPE» και «ERA».**

Ειδικός Στόχος		π/υ ΔΔ €
Κωδικός	Τίτλος	
1.1	Ανάπτυξη και ενίσχυση των ικανοτήτων έρευνας και καινοτομίας και αξιοποίηση των προηγμένων τεχνολογιών	27.000.000,00

1.3	Ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ και δημιουργία θέσεων εργασίας στις ΜΜΕ, μεταξύ άλλων μέσω παραγωγικών επενδύσεων	32.757.395,00
Σύνολο		59.757.395,00



### **ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 2: Στήριξη της πράσινης ανάπτυξης και μείωση των εκπομπών του διοξειδίου του άνθρακα**

Προτείνεται ως «**Προτεραιότητα της πράσινης ανάπτυξης**» για την εφαρμογή μια στρατηγικής αναβάθμισης του περιβάλλοντος και αντιμετώπισης της κλιματικής αλλαγής.

Η προτεραιότητα επιδιώκει:

**Α.** Τη μείωση των εκπομπών CO<sub>2</sub>, μέσω της εξοικονόμησης ενέργειας, με ενεργειακή αναβάθμιση των δημόσιων κτιρίων.

**Β.** Την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, την πρόληψη και διαχείριση κινδύνων που συνδέονται με το κλίμα, μέσω (α) της υλοποίησης μικρών αντιπλημμυρικών έργων, συμβατών με τις προτεραιότητες του Σχεδίου Διαχείρισης Κινδύνων Πλημμύρας και ΠΕΣΠΚΑ, υιοθετώντας όπου είναι εφικτό ecosystem based approaches και (β) της ενίσχυσης της επιχειρησιακής ικανότητας (capacity) των αρμόδιων, σε δράσεις πρόληψης και αντιμετώπισης, φορέων.

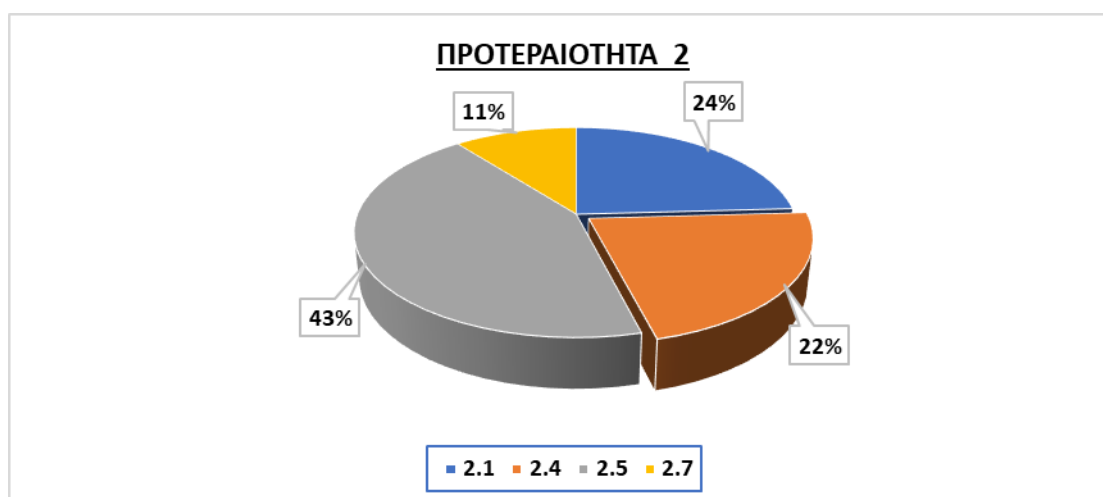
**Γ.** Την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και την προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων, μέσω υποδομών διαχείρισης υγρών αποβλήτων, δίνοντας προτεραιότητα στις παράκτιες τουριστικές και ευαίσθητες οικολογικά περιοχές, σύμφωνα με το Επιχειρησιακό Σχέδιο Διαχείρισης Λυμάτων Οικισμών Δ' Κατηγορίας του ΥΠΕΚΑ και ορθολογικής διαχείρισης των υδατικών πόρων της Περιφέρειας, με βελτίωση της αποδοτικότητας και βιώσιμη διαχείριση του νερού ύδρευσης, σύμφωνα με το Επιχειρησιακό Σχέδιο Ποσίμου νερού της χώρας και λαμβάνοντας υπόψη τη νέα Ευρωπαϊκή οδηγία (ΕΥ)2020/2184.

Οι μελλοντικές επενδύσεις στον τομέα των υδάτων θα πρέπει να αποτελούν μέρος ενός περιεκτικού και ολοκληρωμένου σχεδιασμού κάθε παρόχου υπηρεσιών ύδατος και να βασίζονται σε ένα βιώσιμο και μακροπρόθεσμο επιχειρηματικό σχέδιο.

**Δ.** Τη βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος, την ενίσχυση της αστικής βιοποικιλότητας, τη μείωση των εκπομπών CO<sub>2</sub> και τη μικροκλιματική αναβάθμιση του αστικού τοπίου, μέσω της υλοποίησης έργων πράσινων υποδομών στα αστικά και ημιαστικά κέντρα της Κρήτης, λαμβάνοντας υπόψη την Εθνική Στρατηγική για τη Βιοποικιλότητα.

Οι δράσεις της Προτεραιότητας συνεργούν με τα Προγράμματα: «Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση», «Περιβάλλον & Κλιματική Αλλαγή», «RRF» και «Πολιτική Προστασία».

Ειδικός Στόχος		π/υ ΔΔ €
Κωδικός	Τίτλος	
2.1	Προώθηση μέτρων ενεργειακής απόδοσης και μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου	27.500.000,00
2.4	Προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και της πρόληψης του κινδύνου καταστροφών, της ανθεκτικότητας, λαμβάνοντας υπόψη προσεγγίσεις που βασίζονται στο οικοσύστημα	25.000.000,00
2.5	Προαγωγή της πρόσβασης στην ύδρευση και της βιώσιμης διαχείρισης του νερού	49.500.000,00
2.7	Ενίσχυση της προστασίας και της διατήρησης της φύσης, της βιοποικιλότητας και των πράσινων υποδομών, μεταξύ άλλων σε αστικές περιοχές, και μείωση όλων των μορφών ρύπανσης	12.077.839,00
Σύνολο		114.077.839,00



### **ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 3: Ενίσχυση της ενδοπεριφερειακής προσβασιμότητας**

Προτείνεται ως η **προτεραιότητα που υποστηρίζει την ενδοπεριφερειακή κινητικότητα** μέσω της οποίας επιδιώκεται η ενίσχυση της οδικής ασφάλειας του περιφερειακού και εθνικού οδικού δικτύου της Κρήτης, σε τμήματα που δέχονται υψηλούς φόρτους κυκλοφορίας και διασυνδέουν παραγωγικές περιοχές (τουριστικές και αγροτικές) με το διευρωπαϊκό δίκτυο (ΒΟΑΚ), τα λιμάνια και αεροδρόμια της Κρήτης.

Οι νέες/αναβαθμισμένες υποδομές θα είναι: (α) ανθεκτικές στην κλιματική αλλαγή, (β) προσβάσιμες στα ΑμεΑ, όπου αυτό απαιτείται και (γ) εφοδιασμένες με έξυπνα συστήματα, όπου αυτό ενδείκνυται.

Οι προτεινόμενες παρεμβάσεις θα είναι συμβατές με το Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Οδικής Ασφάλειας και την αρχή της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για Βιώσιμη και Έξυπνη Κινητικότητα (Sustainable and Smart Mobility Strategy, SSMS).

Ειδικός Στόχος		π/υ ΔΔ €
Κωδικός	Τίτλος	
3.2	Ανάπτυξη και ενίσχυση βιώσιμης, ανθεκτικής στην κλιματική αλλαγή, έξυπνης και διατροφικής εθνικής, περιφερειακής και τοπικής κινητικότητας, με καλύτερη πρόσβαση στο ΔΕΔ-Μ και διασυνοριακή κινητικότητα	69.162.748,00
Σύνολο		69.162.748,00



#### **ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 4: Ενίσχυση της Κοινωνικής Δυναμικής και Κοινωνικής Συνοχής**

Μέσω της Προτεραιότητας επιδιώκεται (α) η ενσωμάτωση των ψηφιακών τεχνολογιών σ' όλα τα γνωστικά αντικείμενα, η ενίσχυση της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, η βελτίωση της ισότιμης πρόσβασης, χωρίς αποκλεισμούς, η ενίσχυση των εργαστηρίων σε τομείς αιχμής και η εξασφάλιση σύγχρονων κτιριακών υποδομών εκπαίδευσης, (β) η ενίσχυση των δομών κοινωνικής φροντίδας της Κρήτης, (γ) η ενίσχυση της Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας, της επείγουσας προ νοσοκομειακής φροντίδας και της πρόληψης, η αποϊδρυματοποίηση και η ψυχοκοινωνική αποκατάσταση και (δ) η ενίσχυση του πολιτισμού και τουρισμού.

Ειδικότερα προβλέπεται η ενίσχυση δράσεων:

##### **A. Παιδικής φροντίδας**

- ✓ Ανάπτυξης νέων υποδομών
- ✓ Εξασφάλισης προσβασιμότητας σε ΑμεΑ

##### **B. Εκπαίδευσης**

- στην πρωτοβάθμια, δευτεροβάθμια και επαγγελματική εκπαίδευση:
  - ✓ αναβάθμισης/συμπλήρωσης κτιριακών υποδομών προσχολικής εκπαίδευσης (νηπιαγωγεία) και σχολικών μονάδων
  - ✓ ανάπτυξης προσβάσιμων υποδομών για μαθητές/τριες ΑμεΑ
  - ✓ αναβάθμισης του τεχνολογικού και εκπαιδευτικού εξοπλισμού
  - ✓ ενίσχυσης της εξ' αποστάσεως εκπαίδευσης και της εφαρμογής καινοτόμων εκπαιδευτικών διαδικασιών



- στην τριτοβάθμια εκπαίδευση:
  - ✓ αναβάθμισης κτηριακών εγκαταστάσεων
  - ✓ ενίσχυσης της φυσικής προσβασιμότητας των ΑμεΑ στα κτήρια των ΑΕΙ
  - ✓ αναβάθμισης εξοπλισμού για ισότιμη πρόσβαση ΑμεΑ
  - ✓ εξ' αποστάσεως εκπαίδευσης
  - ✓ υποστήριξης της εφαρμογής νέων προγραμμάτων σπουδών σε αναδυόμενους τομείς

#### Γ. Υγείας και κοινωνικής πρόνοιας

- ✓ αναβάθμισης/συμπλήρωσης των δομών κοινωνικής φροντίδας και των υποδομών υγείας
- ✓ προμήθειας ιατροτεχνολογικού εξοπλισμού υψηλής αξίας
- ✓ κινητών μονάδων υγείας (ΚΟΜΥ) και ασθενοφόρων

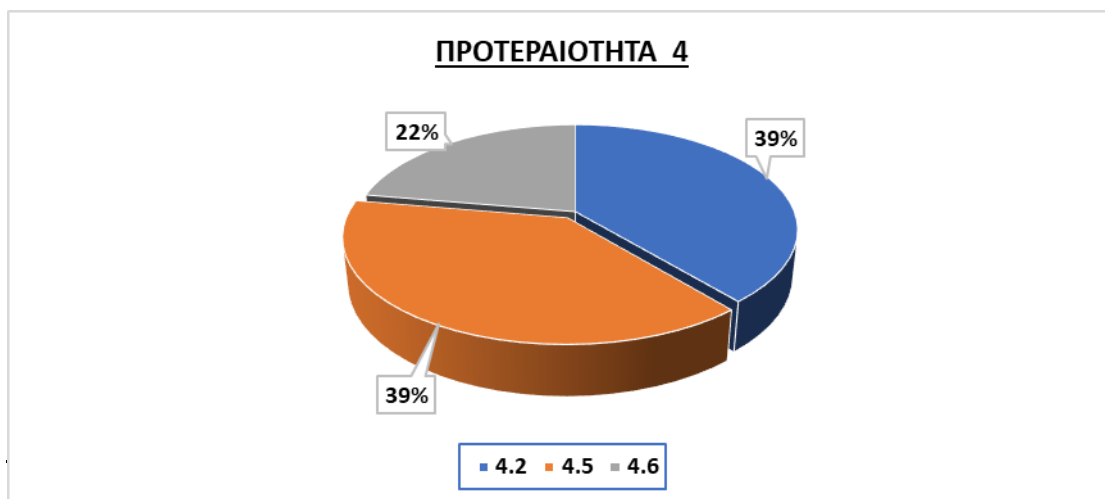
#### Δ. Πολιτισμού

- ✓ ανάδειξης και ενοποίησης των μνημειακών συνόλων και αρχαιολογικών χώρων υψηλής επισκεψιμότητας
- ✓ ενίσχυσης της προσβασιμότητας ΑμεΑ στα μνημεία και τους αρχαιολογικούς χώρους
- ✓ αξιοποίησης των εφαρμογών ΤΠΕ
- ✓ προστασίας των μνημειακών συνόλων από τις φυσικές καταστροφές και την κλιματική αλλαγή
- ✓ ενίσχυσης υποδομών του σύγχρονου πολιτισμού και της πολυεπίπεδης μουσειακής υποδομής.

Οι υποστηριζόμενες δράσεις, παιδικής φροντίδας, εκπαίδευσης, υγείας και κοινωνικής πρόνοιας, θα αναδειχτούν από τη **χαρτογράφηση αναγκών σε επίπεδο Περιφέρειας Κρήτης**, λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες των μειονεκτουσών ομάδων του πληθυσμού.

**Οι δράσεις της Προτεραιότητας συνεργούν με τις δράσεις του ΕΚΤ+ και τα Προγράμματα: «Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή», «Ψηφιακός μετασχηματισμός» και «RRF».**

Ειδικός Στόχος		π/υ ΔΔ €
Κωδικός	Τίτλος	
4.2	Βελτίωση της ισότιμης πρόσβασης σε ποιοτικές υπηρεσίες εκπαίδευσης, κατάρτισης και διά βίου μάθησης χωρίς αποκλεισμούς μέσω της ανάπτυξης προσβάσιμων υποδομών, συμπεριλαμβανομένων της ενίσχυσης της ανθεκτικότητας της εξ αποστάσεως και της διαδικτυακής εκπαίδευσης και κατάρτισης	31.000.000,00
4.5	Εξασφάλιση ισότιμης πρόσβασης στην υγειονομική περίθαλψη και ενίσχυση της ανθεκτικότητας των συστημάτων υγείας, συμπεριλαμβανομένης της πρωτοβάθμιας υγειονομικής περίθαλψης, και προώθηση της μετάβασης από την ιδρυματική φροντίδα στη φροντίδα που βασίζεται σε επίπεδο οικογένειας και τοπικής κοινότητας	31.000.000,00
4.6	Ενίσχυση του ρόλου του πολιτισμού και του βιώσιμου τουρισμού στην οικονομική ανάπτυξη, την κοινωνική ένταξη και την κοινωνική καινοτομία	17.798.909,00
Σύνολο		79.798.909,00



### **ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 5 : Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας**

Επιδιώκεται η διαφύλαξη και αναζωογόνηση του κοινωνικού ιστού της Περιφέρειας.

Ειδικότερα το πρόγραμμα ενισχύει:

- την ενεργό ένταξη στην αγορά εργασίας και την προαγωγή της κοινωνικής επιχειρηματικότητας,
- την καταπολέμηση της φτώχειας και κοινωνικής ένταξης ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού της Κρήτης στο πλαίσιο των πυλώνων πολιτικής: **για αποϊδρυματοποίηση και εγγύηση για το παιδί όπως:**

**(α) η μετάβαση από την ιδρυματική στη φροντίδα σε επίπεδο κοινότητας**, ΑμεΑ, παιδιών και ηλικιωμένων, μέσω δράσεων που προωθούν τόσο την υποστηριζόμενη όσο και την ανεξάρτητη διαβίωσή τους,

**(β) η καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού των παιδιών σε επισφάλεια ή ανάγκη** (παιδιά που ζουν σε επισφαλή οικογενειακή κατάσταση, παιδιά που διαμένουν σε ιδρύματα, παιδιά με αναπηρίες, παιδιά μεταναστών και προσφύγων ή ΡΟΜΑ), μέσω δράσεων που εδράζονται στους βασικούς πυλώνες: προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα, εκπαίδευση, υγειονομική περίθαλψη, στέγαση και διατροφή.

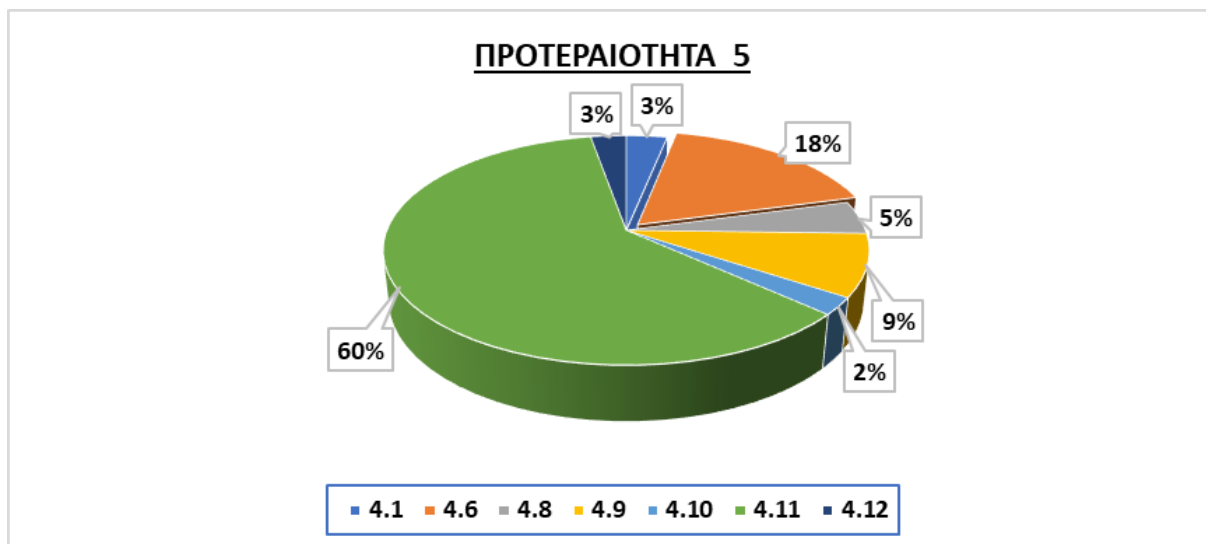
**(γ) η Κοινωνική Ένταξη ευάλωτων ομάδων** μέσω της προώθησης του θεσμού της αναδοχής, της συμμετοχής μειονεκτουσών ομάδων στον αθλητισμό, πολιτισμό, την ενεργό κοινωνική ζωή, την υποστήριξη εφήβων σε υποβαθμισμένες περιοχές και την ισότιμη πρόσβαση σε υπηρεσίες εκπαίδευσης όλων των βαθμίδων και τη συνέχιση υπηρεσιών κοινωνικής μέριμνας του ΠΕΠ 2014-2020.

- τη λειτουργία δομών **Μακροχρόνιας Φροντίδας** ηλικιωμένων και ΑμεΑ,
- τη συνέχιση της λειτουργίας δομών **ΠΦΥ, ψυχικής υγείας**, καταπολέμησης **των εξαρτήσεων** με σταδιακή έξοδο από τη συγχρηματοδότηση, αλλά και τη λειτουργία νέων δομών με συγκεκριμένη στόχευση, συμβάλλοντας περαιτέρω στη βελτίωση της υγείας του πληθυσμού.

Οι παρεμβάσεις θα εναρμονίζονται με την ΕΣΚΕ, το Εθνικό Πλαίσιο Στρατηγικής για την Αποϊδρυματοποίηση, το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα των ΑμεΑ, την Ευρωπαϊκή Πολιτική «Εγγύηση για το Παιδί», το Εθνικό Σχέδιο Δράσης «Εγγύηση για το Παιδί» και την Εθνική Πολιτική Υγείας.

**Οι δράσεις της Προτεραιότητας συνεργούν με τις δράσεις των ΕΣ 4.2 & 4.5 /ΕΤΠΑ του προγράμματος και τα Προγράμματα: «Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή», «Ψηφιακός μετασχηματισμός» και «RRF».**

Ειδικός Στόχος		π/υ ΔΔ €
Κωδικός	Τίτλος	
4.1	Βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση και μέτρα ενεργοποίησης για όλα τα άτομα που αναζητούν εργασία, συγκεκριμένα, τους νέους, ιδίως μέσω της υλοποίησης των εγγυήσεων για τη νεολαία, τους μακροχρόνια ανέργους και τις μειονεκτούσες ομάδες στην αγορά εργασίας, και για τα οικονομικώς αδρανή άτομα, καθώς και μέσω της προώθησης της αυτοαπασχόλησης και της κοινωνικής οικονομίας.	4.600.000,00
4.6	Προώθηση της ίσης πρόσβασης σε ποιοτική και χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευση και κατάρτιση και της ολοκλήρωσής τους, ιδίως για τις μειονεκτούσες ομάδες, από την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα έως τη γενική και επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, έως την τριτοβάθμια εκπαίδευση, καθώς και την εκπαίδευση και επιμόρφωση ενηλίκων, συμπεριλαμβανομένης της διευκόλυνσης της μαθησιακής κινητικότητας για όλους και της προσβασιμότητας των ατόμων με αναπηρίες	25.200.000,00
4.8	Προαγωγή της ενεργητικής ένταξης για προώθηση των ίσων ευκαιριών, της απαγόρευσης των διακρίσεων και της ενεργού συμμετοχής, καθώς και βελτίωση της απασχολησιμότητας, ειδικότερα των μειονεκτουσών ομάδων	6.690.995,00
4.9	Προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης υπηκόων τρίτων χωρών, συμπεριλαμβανομένων των μεταναστών	12.600.000,00
4.10	Προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης των περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, όπως οι Ρομά	3.500.000,00
4.11	Ενίσχυση της ισότιμης και έγκαιρης πρόσβασης σε ποιοτικές, βιώσιμες και οικονομικά προσιτές υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων υπηρεσιών που προάγουν την πρόσβαση σε στέγαση και φροντίδα με επίκεντρο τον άνθρωπο, συμπεριλαμβανομένης της υγειονομικής περίθαλψης· εκσυγχρονισμός των συστημάτων κοινωνικής προστασίας, συμπεριλαμβανομένης της προώθησης της πρόσβασης στην κοινωνική προστασία, με ειδική έμφαση στα παιδιά και στις μειονεκτούσες ομάδες· βελτίωση της προσβασιμότητας, μεταξύ άλλων για τα άτομα με αναπηρίες, της αποτελεσματικότητας και της ανθεκτικότητας των συστημάτων υγειονομικής περίθαλψης και των υπηρεσιών μακροχρόνιας περίθαλψης	86.802.000,00
4.12	Προώθηση της κοινωνικής ένταξης των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, συμπεριλαμβανομένων των απόρων και των παιδιών	4.000.000,00
Σύνολο		143.392.995,00



## **ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 6 : Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη των Αστικών Κέντρων και της Υπαίθρου**

Επιδιώκεται η ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας στις αστικές περιοχές, στην ορεινή, ημιορεινή Κρήτη και την ύπαιθρο.

Μέσω της προτεραιότητας θα επιδιωχθεί:

**A. Η υλοποίηση Στρατηγικών Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (ΣΒΑΑ),** μέσω Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ), στις τέσσερις πρωτεύουσες των Π.Ε. της Κρήτης. Ηράκλειο και Χανιά συνεχίζουν επικαιροποιημένες τις ΣΒΑΑ που υλοποιούν στο ΕΠ «ΚΡΗΤΗ» 2014-2020 δίνοντας έμφαση στην κλιματική αλλαγή και βιώσιμη αστική κινητικότητα. Ρέθυμνο και Αγ. Νικόλαος σχεδιάζουν νέες ΣΒΑΑ.

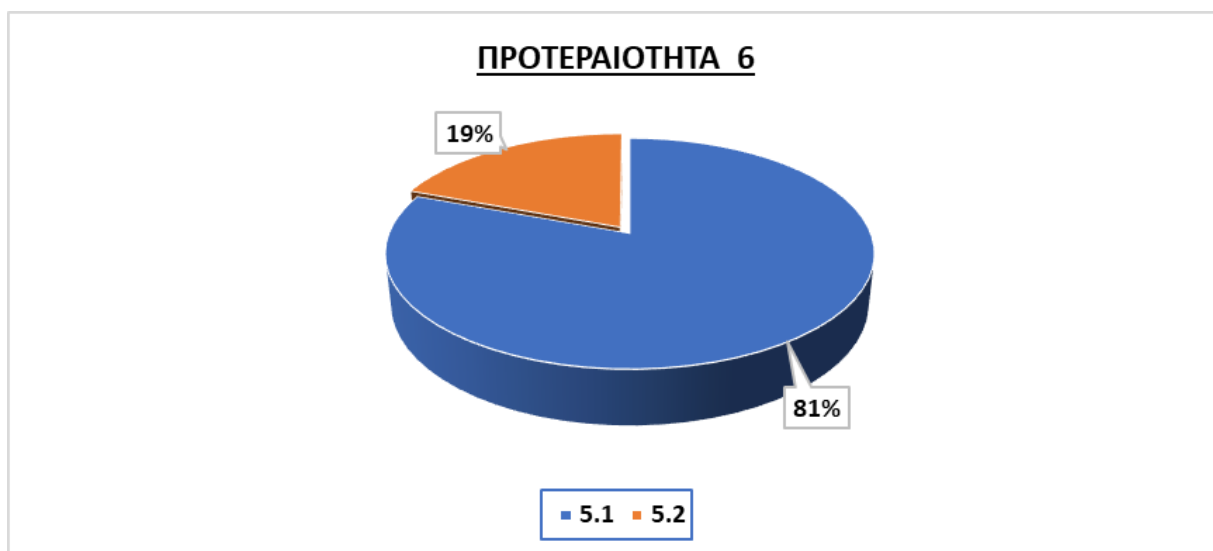
Οι ΣΒΑΑ θα υιοθετήσουν ένα μίγμα δράσεων, για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής του πληθυσμού στην περιοχή εφαρμογής, την αναβάθμιση των κοινόχρηστων χώρων και των δημόσιων υποδομών, την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, την ενίσχυση της βιώσιμης κινητικότητας και ψηφιακής μετάβασης.

**B. Η υλοποίηση Στρατηγικών Ολοκληρωμένης Ανάπτυξης της υπαίθρου και των ορεινών περιοχών** μέσω μιας Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) «Εμβληματικών Διαδρομών Πολιτισμού και Περιβάλλοντος». Η ΟΧΕ θα εφαρμοστεί σε περιοχές της Κρήτης: (α) εγγεγραμμένες σε καταλόγους UNESCO (το Φυσικό Πάρκο Ψηλορείτη και το Φυσικό Πάρκο Σητείας ως Παγκόσμια Γεωπάρκα, τα Λευκά Όρη και τα Αστερούσια Όρη ως περιοχές: Άνθρωπος και Βιόσφαιρα) και (β) προτεινόμενες για εγγραφή στον κατάλογο της πολιτιστικής κληρονομιάς της UNESCO (π.χ. Μινωικά Ανάκτορα).

Μέσω ενός κατάλληλου μίγματος δράσεων θα επιδιωχθεί: (α) η αναβάθμιση και ανάδειξη μνημείων και περιοχών φυσικού κάλλους και υποδομών πρόσβασης σε αυτά, η ενιαία προβολή/marketing των προορισμών, η δικτύωση των επιχειρήσεων εταίρων με κανόνες ποιότητας, η ενίσχυση της προσβασιμότητας χωρίς αποκλεισμούς, η αξιοποίηση των ψηφιακών εργαλείων κλπ.

**Οι δράσεις της Προτεραιότητας συνεργούν με τις δράσεις του προγράμματος και με τα προγράμματα: «Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή», «Πολιτική Προστασία», «Ψηφιακός μετασχηματισμός», «LEADER» και «RRF».**

Ειδικός Στόχος		π/υ ΔΔ €
Κωδικός	Τίτλος	
5.1	Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας στις αστικές περιοχές	73.023.428,00
5.2	Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών	17.461.636,00
Σύνολο		90.485.064,00



### **ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 7 - 8 : Τεχνική Βοήθεια ΕΤΠΑ – ΕΚΤ+**

Στο πλαίσιο του ΠΕΠ Κρήτης 2021-2027, η Τεχνική Βοήθεια που χρηματοδοτείται από το ΕΤΠΑ και το ΕΚΤ+, θα ενισχύσει δράσεις προετοιμασίας και υποστήριξης της υλοποίησης του προγράμματος, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στους νέους κανονισμούς των ΕΔΕΤ.

Ειδικότερα προβλέπεται η ενίσχυση δράσεων:

- Προετοιμασίας, Διαχείρισης, Παρακολούθησης και Ελέγχου των συγχρηματοδοτούμενων δράσεων
- Ενίσχυσης της διοικητικής ικανότητας της Περιφερειακής Δομής Διαχείρισης και των Δικαιούχων
- Πληροφόρησης, προβολής και δημοσιότητας
- Αξιολόγησης του προγράμματος

## **Έργα Στρατηγικής Σημασίας του προγράμματος «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027**

Από τα έργα που έχουν συμπεριληφθεί στον σχεδιασμό του Προγράμματος «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027 επιλέγονται τα ακόλουθα, ως έργα στρατηγικής σημασίας τα οποία ικανοποιούν τα εξής κριτήρια:

- Έργα με σημαντική συμβολή στην περιβαλλοντική βιωσιμότητα.
- Έργα με σημαντική συμβολή στην απασχόληση, την ανάπτυξη και την συνοχή.
- Έργα σημαντικά για την περιφερειακή και τοπική οικονομία.
- Εμβληματικά έργα λόγω μεγέθους / συμμετοχής στο Πρόγραμμα.

**1. Ανάπλαση Ανατολικής Τάφρου Ενετικών Οχυρώσεων Παλιάς Πόλης Χανίων**

**2. ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ - ΕΠΑΝΑΧΡΗΣΗ ΜΕΓΑΡΟΥ ΚΟΘΡΗ**

**3. Επεμβάσεις βελτίωσης Οδικής Ασφάλειας Περιφερειακού Οδικού Δικτύου**

**4. ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΡΕΘΥΜΝΟΥ**

**5. Δίκτυα Αποχέτευσης και Εγκατάσταση επεξεργασίας και διάθεσης λυμάτων των παραλιακών οικισμών Κουτσουρά Μακρύ Γιαλού Δήμου Ιεράπετρας και Ανάληψης Δήμου Σητείας ΠΕ Λασιθίου**



## **Πίνακας δράσεων ανά Προτεραιότητα και Ειδικό Στόχο**



**ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 1 : Προώθηση της Καινοτομίας και στήριξη της Επιχειρηματικότητας**

Ειδικός Στόχος		π/υ Δ.Δ.€	% συμμετοχής στο ΠΕΠ	Δράσεις
Κωδικός	Τίτλος			
1.1	Ανάπτυξη και ενίσχυση των ικανοτήτων έρευνας και καινοτομίας και αξιοποίηση των προηγμένων τεχνολογιών	27.000.000,00	4,78%	<ul style="list-style-type: none"><li>• Συμπράξεις επιχειρήσεων με ερευνητικούς οργανισμούς</li><li>• Ενίσχυση ερευνητικών υποδομών τοπικού χαρακτήρα</li><li>• Υποστήριξη καινοτόμων νεοφυών επιχειρήσεων</li><li>• Περιφερειακός Μηχανισμός Καινοτόμου Επιχειρηματικότητας</li></ul>
1.3	Ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ και δημιουργία θέσεων εργασίας στις ΜΜΕ, μεταξύ άλλων μέσω παραγωγικών επενδύσεων	32.757.395,00	5,80%	<ul style="list-style-type: none"><li>• Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων</li><li>• Ενίσχυση επιχειρήσεων για εφαρμογή διεργασιών φιλικών προς το περιβάλλον</li></ul>
Σύνολο		59.757.395,00	10,58%	





## ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 2 : Στήριξη της πράσινης ανάπτυξης και μείωση των εκπομπών του διοξειδίου του άνθρακα

Ειδικός Στόχος		π/υ Δ.Δ.€	%	Δράσεις
Κωδικός	Τίτλος			
2.1	Προώθηση μέτρων ενεργειακής απόδοσης και μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου	27.500.000,00	4,87%	<ul style="list-style-type: none"> <li>Ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίων δημόσιου τομέα</li> </ul>
2.4	Προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και της πρόληψης του κινδύνου καταστροφών, της ανθεκτικότητας, λαμβάνοντας υπόψη προσεγγίσεις που βασίζονται στο οικοσύστημα	25.000.000,00	4,43%	<ul style="list-style-type: none"> <li>Αντιπλημμυρική Προστασία</li> <li>Ετοιμότητα φορέων για την πρόληψη και αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών</li> <li>Ενημέρωση/ευαισθητοποίηση του πληθυσμού για αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών</li> </ul>
2.5	Προαγωγή της πρόσβασης στην ύδρευση και της βιώσιμης διαχείρισης του νερού	49.500.000,00	8,76%	<ul style="list-style-type: none"> <li>Συμπλήρωση/Αναβάθμιση των δικτύων ύδρευσης</li> <li>Διαχείριση Υγρών αποβλήτων</li> </ul>
2.7	Ενίσχυση της προστασίας και της διατήρησης της φύσης, της βιοποικιλότητας και των πράσινων υποδομών, μεταξύ άλλων σε αστικές περιοχές, και μείωση όλων των μορφών ρύπανσης	12.077.839,00	2,14%	<ul style="list-style-type: none"> <li>Ανάπτυξη ανθεκτικών στην κλιματική αλλαγή κοινοχρήστων χώρων αστικών κέντρων/οικισμών</li> </ul>
Σύνολο		114.077.839,00	20,20%	



### **ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 3 : Ενίσχυση της ενδοπεριφερειακής προσβασιμότητας**

Ειδικός Στόχος		π/υ Δ.Δ.€	%	Δράσεις
Κωδικός	Τίτλος			
3.2	Ανάπτυξη και ενίσχυση βιώσιμης, Ο Ειδικός Στόχος αντιμετωπίζει την ανάγκη EL 31 EL Στόχος πολιτικής ή ειδικός στόχος ΤΔΜ Ειδικός στόχος ή ειδική προτεραιότητα* Αιτιολόγηση (περίληψη) ενίσχυσης της κινητικότητας ανθεκτικής στην κλιματική αλλαγή, έξυπνης και διατροφικής εθνικής, περιφερειακής και τοπικής κινητικότητας, με καλύτερη πρόσβαση στο ΔΕΔ-Μ και διασυνοριακή κινητικότητα.	69.162.748,00	12,25%	<ul style="list-style-type: none"><li>• Συμπλήρωση/αναβάθμιση του εθνικού και περιφερειακού οδικού δικτύου</li><li>• Συμπλήρωση/αναβάθμιση της οδικής ασφάλειας του εθνικού και περιφερειακού δικτύου</li></ul>
Σύνολο		69.162.748,00	12,25%	



#### ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 4 : Ενίσχυση της Κοινωνικής Δυναμικής και Κοινωνικής Συνοχής

Ειδικός Στόχος		π/υ Δ.Δ.€	% συμμετοχής στο ΠΕΠ	Δράσεις
Κωδικός	Τίτλος			
4.2	Βελτίωση της ισότιμης πρόσβασης σε ποιοτικές υπηρεσίες εκπαίδευσης, κατάρτισης και διά βίου μάθησης χωρίς αποκλεισμούς μέσω της ανάπτυξης προσβάσιμων υποδομών, συμπεριλαμβανομένων της ενίσχυσης της ανθεκτικότητας της εξ αποστάσεως και της διαδικτυακής εκπαίδευσης και κατάρτισης	31.000.000,00	5,49%	<ul style="list-style-type: none"> <li>Αναβάθμιση/συμπλήρωση υποδομών παιδικής φροντίδας</li> <li>Αναβάθμιση/συμπλήρωση των κτιριακών εγκαταστάσεων α'/βάθμιας και β' /βάθμιας εκπαίδευσης</li> <li>Αναβάθμιση/συμπλήρωση των κτιριακών εγκαταστάσεων γ'/βάθμιας εκπαίδευσης</li> <li>Αναβάθμιση/συμπλήρωση του εργαστηριακού εξοπλισμού α' /βάθμιας και β' /βάθμιας εκπαίδευσης</li> <li>Αναβάθμιση/συμπλήρωση του εργαστηριακού εξοπλισμού γ' /βάθμιας εκπαίδευσης</li> </ul>
4.5	Εξασφάλιση ισότιμης πρόσβασης στην υγειονομική περίθαλψη και ενίσχυση της ανθεκτικότητας των συστημάτων υγείας, συμπεριλαμβανομένης της πρωτοβάθμιας υγειονομικής περίθαλψης, και προώθηση της μετάβασης από την ιδρυματική φροντίδα στη φροντίδα που βασίζεται σε επίπεδο οικογένειας και τοπικής κοινότητας	31.000.000,00	5,49%	<ul style="list-style-type: none"> <li>Αναβάθμιση/συμπλήρωση βιοϊατρικού εξοπλισμού</li> <li>Αναβάθμιση/συμπλήρωση των κτιριακών υποδομών υγειονομικών μονάδων</li> <li>Κινητές μονάδες υγείας (ΚΟΜΥ)/Ασθενοφόρα</li> <li>Αναβάθμιση / συμπλήρωση των υποδομών κοινωνικής πρόνοιας</li> </ul>
4.6	Ενίσχυση του ρόλου του πολιτισμού και του βιώσιμου τουρισμού στην οικονομική ανάπτυξη, την κοινωνική ένταξη και την κοινωνική καινοτομία	17.798.909,00	3,15%	<ul style="list-style-type: none"> <li>Προστασία και ανάδειξη του πολιτιστικού αποθέματος</li> <li>Τουριστική Προβολή</li> </ul>
Σύνολο		79.798.909,00	14,13%	

## ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 5 : Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας

Ειδικός Στόχος		π/υ Δ.Δ.€	%	Δράσεις
Κωδικός	Τίτλος			
4.1	Βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση και μέτρα ενεργοποίησης για όλα τα άτομα που αναζητούν εργασία, συγκεκριμένα, τους νέους, ιδίως μέσω της υλοποίησης των εγγυήσεων για τη νεολαία, τους μακροχρόνια ανέργους και τις μειονεκτούσες ομάδες στην αγορά εργασίας, και για τα οικονομικά αδρανή άτομα, καθώς και μέσω της προώθησης της αυτοαπασχόλησης και της κοινωνικής οικονομίας.	4.600.000,00	0,81%	<ul style="list-style-type: none"> <li>Δράσεις συμβουλευτικής – κατάρτισης – πιστοποίησης - πρακτικής άσκησης -mentoring ανέργων</li> <li>Ενίσχυση κοινωνικών επιχειρήσεων</li> <li>Μηχανισμός Διάγνωσης των Αναγκών της Αγοράς Εργασίας</li> </ul>
4.6	Προώθηση της ίσης πρόσβασης σε ποιοτική και χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευση και κατάρτιση και της ολοκλήρωσής τους, ιδίως για τις μειονεκτούσες ομάδες, από την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα έως τη γενική και επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, έως την τριτοβάθμια εκπαίδευση, καθώς και την εκπαίδευση και επιμόρφωση ενηλίκων, συμπεριλαμβανομένης της διευκόλυνσης της μαθησιακής κινητικότητας για όλους και της προσβασιμότητας των ατόμων με αναπηρίες	25.200.000,00	4,46%	<ul style="list-style-type: none"> <li>ΚΔΑΠ/STEM</li> <li>Ανάπτυξη και ενδυνάμωση διεπιστημονικών συμβουλευτικών και υποστηρικτικών δομών και μαθησιακής υποστήριξης/συνεκπαίδευσης μαθητών/ μαθητριών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες για την ισότιμη πρόσβαση και συμπερίληψη στην εκπαίδευση</li> </ul>
4.8	Προαγωγή της ενεργητικής ένταξης για προώθηση των ίσων ευκαιριών, της απαγόρευσης των διακρίσεων και της ενεργού συμμετοχής, καθώς και βελτίωση της απασχολησιμότητας, ειδικότερα των μειονεκτουσών ομάδων	6.690.995,00	1,19%	<ul style="list-style-type: none"> <li>Παρεμβάσεις ισότιμης πρόσβασης ΑμεΑ και άλλες ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στην Ανώτατη Εκπαίδευση</li> <li>Δράσεις συμμετοχής των μειονεκτουσών ομάδων (π.χ. παιδιά, ΑμεΑ) στον αθλητισμό, τον πολιτισμό και την ενεργό κοινωνική ζωή, χωρίς αποκλεισμούς</li> <li>Δράσεις εξοικείωσης ηλικιωμένων με τις ΤΠΕ για χρήση στην καθημερινή ζωή και άρση του κοινωνικού αποκλεισμού</li> <li>Capacity building φορέων σχετικών με την κοινωνική ένταξη</li> </ul>



Ειδικός Στόχος		π/υ Δ.Δ.€	% συμμετοχής στο ΠΕΠ	Δράσεις
Κωδικός	Τίτλος			
4.9	Πρώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης υπηκόων τρίτων χωρών, συμπεριλαμβανομένων των μεταναστών	12.600.000,00	2,23%	<ul style="list-style-type: none"> <li>Ολοκληρωμένες δράσεις ένταξης υπηκόων τρίτων χωρών στην αγορά εργασίας</li> <li>Παροχή υπηρεσιών διαμεσολάβησης σε υπηρεσίες υγείας, για υπηκόους τρίτων χωρών</li> </ul>
4.10	Πρώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης των περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, όπως οι Ρομά	3.500.000,00	0,62%	<ul style="list-style-type: none"> <li>Στήριξη της Αυτοαπασχόλησης των ΡΟΜΑ (ΝΘΕ)</li> <li>Ολοκληρωμένα προγράμματα για την ενσωμάτωση των ΡΟΜΑ στην αγορά εργασίας</li> <li>Ομάδες Βελτίωσης Συνθηκών Διαβίωσης των ΡΟΜΑ</li> </ul>



Ειδικός Στόχος		π/υ Δ.Δ.€	%	Δράσεις
Κωδικός	Τίτλος			
4.11	Ενίσχυση της ισότιμης και έγκαιρης πρόσβασης σε ποιοτικές, βιώσιμες και οικονομικά προσιτές υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων υπηρεσιών που προάγουν την πρόσβαση σε στέγαση και φροντίδα με επίκεντρο τον άνθρωπο, συμπεριλαμβανομένης της υγειονομικής περίθαλψης· εκσυγχρονισμός των συστημάτων κοινωνικής προστασίας, συμπεριλαμβανομένης της προώθησης της πρόσβασης στην κοινωνική προστασία, με ειδική έμφαση στα παιδιά και στις μειονεκτούσες ομάδες· βελτίωση της προσβασιμότητας, μεταξύ άλλων για τα άτομα με αναπηρίες, της αποτελεσματικότητας και της ανθεκτικότητας των συστημάτων υγειονομικής περίθαλψης και των υπηρεσιών μακροχρόνιας περίθαλψης	86.802.000,00	15,38%	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Κέντρα Κοινότητας</li> <li>• Δομές καταπολέμησης της βίας κατά των γυναικών</li> <li>• Κέντρα Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων (ΚΗΦΗ)</li> <li>• Κέντρα Δημέρευσης Ημερήσιας Φροντίδας Ατόμων με Αναπηρία (ΚΔΗΦ ΑμεΑ)</li> <li>• Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης (ΑμεΑ, Εφήβων)</li> <li>• Ενίσχυση Υπηρεσιών Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας</li> <li>• Ενίσχυση Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας</li> <li>• Ανάπτυξη υπηρεσιών για την αντιμετώπιση των εξαρτήσεων (αλκοόλ, ναρκωτικές ουσίες κλπ)</li> <li>• Δομές Παροχής Αγαθών</li> <li>• Προώθηση και υποστήριξη παιδιών για την ένταξή τους στην προσχολική εκπαίδευση καθώς και για τη πρόσβαση παιδιών σχολικής ηλικίας, εφήβων και ατόμων με αναπηρία, σε υπηρεσίες δημιουργικής απασχόλησης</li> <li>• Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης</li> <li>• Πρόγραμμα κοινωνικού φροντιστή - προσωπικού βοηθού ΑμεΑ, Ηλικιωμένων κλπ</li> <li>• Ανάπτυξη ξενώνων άμεσης υποδοχής και βραχείας φιλοξενίας παιδιών προς αναδοχή</li> <li>• Υλοποίηση σχεδίων του μετασχηματισμού των υπηρεσιών για την αποϊδρυματοποίηση παιδιών</li> <li>• Δράση υποστήριξης μακροχρόνιας φροντίδας σε επίπεδο τοπικής κοινότητας</li> </ul>
4.12	Προώθηση της κοινωνικής ένταξης των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, συμπεριλαμβανομένων των απόρων και των παιδιών	4.000.000,00	0,71%	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Υποστήριξη εφήβων: ανάπτυξη δράσεων σε υποβαθμισμένες περιοχές (δράση στο πλαίσιο της στρατηγικής «Εγγύηση για το Παιδί»)</li> <li>• Τοπικές ολοκληρωμένες παρεμβάσεις για την προστασία των παιδιών και την καταπολέμηση της φτώχειας (δράση στο πλαίσιο της στρατηγικής «Εγγύηση για το Παιδί»)</li> </ul>



Ειδικός Στόχος		π/υ Δ.Δ.€	%	Δράσεις
Κωδικός	Τίτλος			
	Σύνολο	143.392.995,00	25,40%	

#### **ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 6 : Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη των Αστικών Κέντρων και της Υπαιθρου**

Ειδικός Στόχος		π/υ Δ.Δ.€	%	Ενδεικτικές Δράσεις (Θα οριστικοποιηθούν μετά την έγκριση των ΣΒΑΑ&ΟΧΕ)
Κωδικός	Τίτλος			
5.1	Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας στις αστικές περιοχές	73.023.428,00	12,94%	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Εφαρμογές ΤΠΕ στον δημόσιο τομέα</li> <li>• Ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίων δημόσιου τομέα</li> <li>• Αντιμετώπιση πλημμυρικών φαινομένων στο αστικό περιβάλλον</li> <li>• Αντιμετώπιση της διάβρωσης ακτών</li> <li>• Συμπλήρωση / Αναβάθμιση δικτύων ύδρευσης</li> <li>• Υποδομές Διαχείρισης Απορριμμάτων μικρής κλίμακας</li> <li>• Αναβάθμιση / συμπλήρωση υποδομών παιδικής φροντίδας</li> <li>• Αναβάθμιση / συμπλήρωση υποδομών κοινωνικής μέριμνας</li> <li>• Προστασία και ανάδειξη του πολιτιστικού αποθέματος</li> <li>• Ηλεκτροκίνηση των αστικών συγκοινωνιών</li> <li>• Διεύρυνση του δικτύου ποδηλατοδρόμων και προμήθεια ποδηλάτων</li> <li>• Ενίσχυση επιχειρήσεων περιοχών ΣΒΑΑ για τη βελτίωση της ενεργειακής τους απόδοσης</li> <li>• Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων περιοχών ΣΒΑΑ</li> <li>• Ανάπτυξη ανθεκτικών στην κλιματική αλλαγή κοινοχρήστων χώρων περιοχών ΣΒΑΑ</li> </ul>



<u>Ειδικός Στόχος</u>		π/υ Δ.Δ.€	% συμμετοχής στο ΠΕΠ	<u>Ενδεικτικές Δράσεις (Θα οριστικοποιηθούν μετά την έγκριση των ΣΒΑΑ&amp;ΟΧΕ)</u>
<u>Κωδικός</u>	<u>Τίτλος</u>			
5.2	Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών	17.461.636,00	3,09%	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Υποδομές Διαχείρισης Απορριμμάτων μικρής κλίμακας</li> <li>• Συμπλήρωση/αναβάθμιση του τοπικού οδικού δικτύου</li> <li>• Προστασία και ανάδειξη του πολιτιστικού αποθέματος</li> <li>• Ανάπτυξη ανθεκτικών στην κλιματική αλλαγή κοινοχρήστων χώρων των αστικών/ημιαστικών κέντρων</li> <li>• Εφαρμογές ΤΠΕ στο δημόσιο τομέα</li> <li>• Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων περιοχών ΟΧΕ</li> <li>• Τουριστική Προβολή</li> <li>• Ενίσχυση της βιοποικιλότητας και ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος</li> </ul>
	<b>Σύνολο</b>	<b>90.485.064,00</b>	<b>16,03%</b>	





**ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 7 : Τεχνική Βοήθεια ΕΤΠΑ**

Ειδικός Στόχος		Π/Υ Δ.Δ.	%	Επιλέξιμες Δράσεις
Κωδικός	Τίτλος			
	Τεχνική Βοήθεια ΕΤΠΑ	5.000.000,00	0,89%	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Πληροφόρηση και Δημοσιότητα</li> <li>• Τεχνικοί Σύμβουλοι, Συμπληρωματικά συστήματα και Εργαλεία Οργάνωσης της Διαχείρισης</li> <li>• Αξιολόγηση, Μελέτες, Εμπειρογνωμοσύνες</li> <li>• Ενδυνάμωση διαχειριστικής ικανότητας της Αρχής Διαχείρισης, Υποστήριξη Δικαιούχων</li> </ul>

**ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 8 : Τεχνική Βοήθεια ΕΚΤ+**

Ειδικός Στόχος		π/υ Δ.Δ.€	%	Επιλέξιμες Δράσεις
Κωδικός	Τίτλος			
	Τεχνική Βοήθεια ΕΚΤ+	2.862.365,00	0,51%	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Πληροφόρηση και Δημοσιότητα</li> <li>• Τεχνικοί Σύμβουλοι, Συμπληρωματικά συστήματα και Εργαλεία Οργάνωσης της Διαχείρισης</li> <li>• Αξιολόγηση, Μελέτες, Εμπειρογνωμοσύνες</li> <li>• Ενδυνάμωση διαχειριστικής ικανότητας της Αρχής Διαχείρισης, Υποστήριξη Δικαιούχων</li> </ul>

ΣΥΝΟΛΟ ΕΤΠΑ		418.281.955,00	74,09%	
ΣΥΝΟΛΟ ΕΚΤ+		146.255.360,00	25,91%	
ΣΥΝΟΛΟ ΠΕΠ ΚΡΗΤΗΣ 2021-2027		564.537.315,00	100,00%	



